

Socialnämnden

Riktlinjer avseende insatser enligt socialtjänstlagen inom socialpsykiatri

Fastställda av socialnämnden 2013-11-13, § 120, att gälla från 2013-11-14

INLEDNING.....	4
Socialnämndens övergripande förhållningssätt.....	4
Riktlinjernas syfte och innehåll	4
Grundförutsättningar	4
Barnperspektivet	5
Målgrupp	5
Uppsökande verksamhet.....	6
RELEVANT LAGSTIFTNING	6
Socialtjänstlagen - SoL.....	6
Hälsa- och sjukvårdslagen – HSL	6
Öppen psykiatrisk tvångsvård i Lag om psykiatrisk tvångsvård – LPT.....	7
Öppen rättspsykiatrisk vård i Lag om rättspsykiatrisk vård - LRV	7
HANDLÄGGNING AV ÄRENDE.....	8
Ansökan	8
Utredning.....	8
Behovsbedömning.....	8
Kommunicering	9
Företråde inför beslutsfattare	9
Beslut.....	10
Underrättelse om beslut	10
Uppföljning och omprövning.....	10
Verkställighet/Genomförande av beslut	10
Ej verkställda beslut.....	11
Dokumentation.....	11
PLANER FÖR GENOMFÖRANDE.....	11
Genomförandeplan	11

Vårdplan	12
SIP samordnad individuell plan.....	12
INSATSER	13
Boendestöd 4 kap 1 § SoL	13
Verkställighet.....	14
Uppföljning	14
Hemtjänst 4 kap 1 § SoL	15
Kontaktperson 4 kap 1 § SoL.....	15
Verkställighet.....	15
Ekonomi.....	15
Resor.....	15
Uppföljning/omprövning.....	16
Ledsagare 4 kap 1 § SoL.....	16
Verkställighet.....	16
Ekonomi.....	16
Resor.....	16
Uppföljning/omprövning.....	17
Dagverksamhet 4 kap 1 § SoL.....	17
Verkställighet.....	17
Uppföljning/omprövning.....	17
Uppföljning/omprövning.....	18
ÖVRIG INFORMATION	19

INLEDNING

Socialnämndens övergripande förhållningsätt

Inom socialnämndens verksamheter skall människor mötas med respekt, värdighet och gott bemötande. Detta tillsammans med gällande lagar och förordningar, skall utgöra basen för medborgarnas kontakt med socialnämndens verksamheter.

Socialnämnden ska främja den enskildes möjlighet att leva ett självständigt liv.

Socialnämnden ska främja den enskildes möjlighet att bo kvar hemma med bibehållen livskvalité.

Riktlinjernas syfte och innehåll

Syftet med riktlinjerna är rättssäkerhet och likabehandling när det gäller utredning, bedömning och tillgång till de insatser som erbjuds från socialtjänsten. I varje enskilt fall ska en individuell bedömning ske. Riktlinjerna ska ge handläggaren stöd och vägledning i arbetet.

Riktlinjerna syftar till att ge likartad service till alla, de skall vara ett komplement till de lagar och föreskrifter som finns och vara normgivande för insatsernas utformning och omfattning.

Dokumentet innehåller avsnitt om utredning och biståndsbedömning, dokumentation och uppföljning. Därutöver betonas olika målgruppers behov av särskilda insatser samt olika huvudmäns ansvar. Den enskilde har rätt att söka bistånd som ligger utanför dessa riktlinjer.

Grundförutsättningar

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälpen som de behöver (2 kap. 2 § Socialtjänstlagen).

Rätten till bistånd regleras i 4 kapitlet i Socialtjänstlagen: ”Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde skall genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.”

Socialtjänstens grundläggande värderingar beskrivs i 1 §, den så kallade portalparagrafen. Vidare beskrivs i lagen och dess förarbeten ett antal grundläggande principer och värderingar för samhällets socialtjänst. De principer och värderingar är helhetssyn, frivillighet och självbestämmande, kontinuitet, normalisering, flexibilitet, närhet och valfrihet. Sammanboende äkta makar har en förpliktelse att bistå varandra med de sysslor som förekommer i ett hem (Äktenskapsbalken 1 kap 2 och 4 § §). I dessa riktlinjer gäller samma förutsättningar för ogifta sammanboenden samt hemmaboende vuxna barn. Denna förpliktelse gäller inte vid insatserna som ingår i personlig omsorg.

Socialnämndens riktlinjer utgår från aktuell lagstiftning (socialtjänstlag, socialtjänstförordning, förvaltningslag m fl.) föreskrifter och allmänna råd, lagars förarbeten, rättspraxis samt socialnämndens värdegrund, mål och värdighetsgarantier.

Utifrån regeringsformen och kommunallagen ska myndigheter verka utifrån objektivitets- och likställighetsprincipen. Alla beslut som fattas i ett ärende fokuseras på den enskildes behov och ska vara individuellt behovsprövat.

Barnperspektivet

Utifrån FN:s barnkonvention ska barnets bästa alltid komma i första rummet. När en åtgärd rör ett barn ska barnets inställning så långt det är möjligt beaktas. Hänsyn ska tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad. Hänsyn måste också alltid tas till vad som är bäst för barnet både när det gäller olika avlösningssformer och barnets möjligheter att få leva ett liv som andra barn. Vid all handläggning och utförande av insatser i Markaryds kommun ska barnets bästa tas i beaktan. Barnperspektivet ska genomsyra all verksamhet. I en del familjer finns barn som behöver stöd när föräldern inte orkar och behöver vård. Det är viktigt att särskilt uppmärksamma situationen för barn till personer med psykisk funktionsnedsättning och hitta samarbetsformer med andra områden inom socialtjänsten, myndigheter och organisationer för att ge barnen och familjerna lämpligt stöd.

Målgrupp

Psykiatireformen trädde i kraft 1995. Syftet var att ge ett mer effektivt och samordnat samhällsstöd till personer med långvariga och allvarliga psykiska störningar. Beslutet innebar en tydligare uppdelning av ansvaret för insatser till psykiskt funktionshindrade mellan landstinget och kommunerna. Den specialiserade psykiatrin ska ansvara för vård och behandling. Kommunerna fick ett större ansvar för boende, boendestöd och sysselsättning. Målgrupp är personer med allvarlig psykisk sjukdom/störning, som orsakat en funktionsnedsättning i sådan grad att den inverkar på den dagliga livsföringen (sociala konsekvenser) och att detta funktionshinder bedöms som långvarigt.

Uppsökande verksamhet

För människor med psykisk funktionsnedsättning försvårar sjukdomen i högre grad än för andra att söka den service, det stöd och den hjälp de behöver. Vissa vill kanske inte ta del av vare sig psykiatrisk behandling från landstinget eller stöd från socialtjänsten. Den enskildes svårigheter kan leda till ensamhet och isolering, vilket gör det svårt för dem att få sina behov tillgodosedda. Kommunen ska utveckla metoder för att söka upp och erbjuda hjälp till personer med psykisk funktionsnedsättning i behov av vård från landstinget och stöd från socialtjänsten. Den uppsökande verksamheten ska därför också vara individuellt inriktad. Även motiverande arbete ska dokumenteras. Ett led i arbetet är att kartlägga vilka personer som är i behov av stöd samt att beskriva deras behov. I kartläggningen ska samverkan ske med bl.a. psykiatrin och intresseorganisationer.

RELEVANT LAGSTIFTNING

Socialtjänstlagen - SoL

5 kap 7 § Socialnämnden skall verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra.

Socialnämnden skall medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd.

Kommunen skall inrätta bostäder med särskild service för dem som till följd av sådana svårigheter som avses i första stycket behöver ett sådant boende. Insatser planeras tillsammans med t.ex. landsting. Med insatser ska den enskilde uppnå skälig levnadsnivå.
Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade – LSS

Personer med psykiska funktionsnedsättningar kan efter personkretsbedömning, personkrets 3, omfattas av lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Tillhörighet till personkrets 3 för personer med psykiska funktionsnedsättningar innebär att personen ska ha en psykisk störning som är stor och varaktig och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande stödbehov. Funktionsnedsättningen ska heller inte uppenbart bero på normalt åldrande.

Kommunen ansvarar för att ge människor som omfattas av personkrets 3 insatserna personlig assistans, ledsagning, kontaktperson, avlösarservice i hemmet, korttidsvistelse och särskilt boende, förutsatt att behov av insatsen finns och att behovet inte är tillgodosett på annat sätt.

Hälso- och sjukvårdslagen – HSL

I huvudsak finns det i lagstiftningen en tydlig fördelning av hälso- och sjukvårdsansvaret mellan kommunen och landstinget. Landstinget ansvarar för att medicinskt förebygga, utreda och behandla psykisk skada eller störning vilket framgår av 1 och 3 § HSL. Kommunen ansvarar

för hälso- och sjukvårdsinsatser t.o.m. sjuksköterskenivå i bostad med särskild service. Landstinget ansvarar för följande insatser vad gäller såväl somatisk som psykiatrisk vård:

- Medicinsk utredning (inkl. bedömning av psykisk funktionsnedsättning), hälso- och sjukvård, behandling och rehabilitering i såväl öppen- som slutenvård.
- Behandling och beroendevård i öppen och sluten vård för missbrukare med psykisk sjukdom.
- Hälso- och sjukvårdsinsatser vid hem för vård eller boende (HVB).

Landstinget ansvarar vidare för de utredningar i hälso- och sjukvårdshänseende som kan vara nödvändigt underlag i kommunens arbete.

Öppen psykiatrisk tvångsvård i Lag om psykiatrisk tvångsvård – LPT

LPT kompletterar HSL med regler som tar sikte på tvång inom den psykiatriska vården. Förutsättning för tvångsvård är att patienten lider av en allvarlig psykisk störning och på grund av detta har ett nödvändigt behov av psykiatrisk vård som inte kan tillgodoses på annat sätt än genom intagning på sjukvårdsinrättning för dygnetruntvård och att samtycke saknas. Den 1 september 2008 infördes en ny vårdform i LPT; öppen psykiatrisk tvångsvård. Den nya vårdformen innebär att en patient som inte har ett nödvändigt behov av vård på sjukhus för kvalificerad dygnetruntvård kan vårdas under tvång med öppen psykiatrisk tvångsvård. Den nya vårdformen ska bedrivas utanför sjukvårdsinrättningen och förutsätter bl. a. att patienten behöver iaktta särskilda villkor för att kunna ges nödvändig psykiatrisk vård. För att den nya vårdformen ska fungera krävs ett nära samarbete mellan huvudmännen. En samordnad vårdplan ska upprättas och skickas med när chefsöverläkaren ansöker hos Förvaltningsrätten om vård enligt öppen psykiatrisk tvångsvård.

Öppen rättspsykiatrisk vård i Lag om rättspsykiatrisk vård - LRV

Lagen gäller rättspsykiatrisk vård efter beslut av domstol. Den 1 september 2006 infördes den nya vårdformen öppen rättspsykiatrisk vård i LRV. Samma förutsättningar som vid öppen psykiatrisk tvångsvård gäller. För patienter som ges rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning ska dessutom särskilt beaktas vilka villkor som behövs för att motverka risken för återfall i brottslighet som är av allvarligt slag.

HANDLÄGGNING AV ÄRENDE

Ansökan

Ansökan görs av den enskilde eller anhörig/god man, muntligen eller skriftligt med hjälp av biståndshandläggaren om det behövs. Den sökande har alltid rätt att få sin ansökan prövad och att få ett skriftligt beslut. Beslutet kan vara bifall eller avslag till ansökan, helt eller delvis.

I samband med att handläggaren tar emot ansökan görs en kontroll att den sökande har en vistelse adress inom kommunen.

Utredning

Målsättningen är att handläggare tagit kontakt och påbörjar utredningen med den som ansökt inom en vecka efter att ansökan kommit in. Utredningen ska i första hand göras i hemmet. Vid behov ska tolk användas. Den grundläggande principen är att utredning alltid ska genomföras med den enskildes samtycke.

Uppgifter relevanta för utredningen bör främst hämtas från den som ansöker. Detta ställer krav på aktivt motivationsarbete så att de behov personen har kan tillgodoses. Det är viktigt att handläggaren utgår från den enskildes faktiska förutsättningar och behov. Ofta krävs extra tid och resurser för att möjliggöra delaktighet för den enskilde. En utredning består av kartläggning, bedömning och förslag till individuellt anpassade insatser.

I utredningen ska, om behov finns av insatser från psykiatrin, krav ställas på detta från utredarens sida. Utredning och bedömning ska utföras i samråd med den som söker bistånd och beslutet ska bygga på en helhetssyn. En genomgång av livsområdena i sociala, medicinska och psykiska behov beaktas. Den enskildes önskemål och förslag ska så långt det vara möjligt provas. Anhöriga och/eller närstående eller annan företrädare ska, om den enskilde vill det, beredas möjlighet att ge sina synpunkter.

Behovsbedömning

En förutsättning för rätt insatser är en noggrann och allsidig individuell bedömning. Det förutsätter i sin tur god kännedom om psykiska funktionsnedsättningar, dess upphov och variationer samt funktionsnedsättningens betydelse för möjligheterna att leva ett normalt socialt liv. I bedömningen ska man ta fasta på det som är speciellt för den enskilde.

Bedömningen måste alltid vara individuell. Valet av insatser får bedömas utifrån kartläggningen och den enskildes resurser. En mycket viktig utgångspunkt är att handläggaren, förutsatt att den enskilde samtycker, vid behov samverkar med företrädare för

andra myndigheter såsom landstingets psykiatri såväl i sluten- som i öppenvård, försäkringskassan, arbetsmarknadsmyndigheter, frivilliga organisationer och anhöriga.

Behovsbedömningsprocessen ska fokusera på individens behov och inte socialtjänstens insatser. Arbetet med att bedöma rätten till bistånd handlar i korthet om att söka svar på följande frågor:

- Hur ser behovet ut?
- Kan den enskilde själv tillgodose behovet eller kan det tillgodoses på annat sätt? I de fall den enskilde saknar förmåga att tillgodose sina fysiska, psykiska, sociala och/eller existentiella behov och inte kan få dem tillgodosedda på annat sätt föreligger rätt till bistånd.
- Hur ska biståndet utformas för att tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå?
- Vid utredningar där den enskilde har stöd från anhöriga skall även anhörigas behov beaktas. Den anhöriga ska informeras om rätten att ansöka om stöd för sin egen del, anhörigstöd. (5 kap. 10 § Sol).
- För att höja eller behålla funktionsnivån ska ett rehabiliterande synsätt genomsyra insatsen, det vill säga att det man själv kan utföra ska man få stöd med att fortsätta göra. Den enskilde har ett eget ansvar för såväl sin egen som andra människors sociala situation, Socialtjänsten får aldrig ta över ansvaret utan arbetet ska inriktas på att den enskilde behåller ansvaret eller tar tillbaka ansvaret över den egna situationen.
- Biståndshandläggare ska informera om verksamheter i samhällets övriga utbud, till exempel mötesplatser, frivillig organisationer och hushållsnära tjänster. Insatserna ska stärka den enskildes förmåga till ett fortsatt självständigt liv.

Kommunicering

När utredningen är sammanställd ska den kommuniceras, d.v.s. att den sökande ska underrättas om uppgifter som tillförts utredningen av någon annan än den sökande. Denne kan också lämna synpunkter/kommentarer på uppgifter som finns i utredningen. Dessa skrivs in i personakten.

Företräde inför beslutsfattare

Sökanden har rätt att träffa den som fattar beslut i ärendet. Detta oavsett om beslutet fattas på delegation av tjänsteman eller av socialnämnden, dess arbetsutskott eller dess ordförande. Den sökande ska alltid informeras om rätten till företräde.

Beslut

När handläggningen av ett ärende avslutas sker det i form av att ett slutligt beslut fattas. Som tidigare nämnts finns en delegationsordning som anger vem som har rätt att besluta i olika typer av ärenden.

Ett ärende avgörs alltid genom ett beslut. Ett beslut i ärendet ska tas direkt när en utredning är slutförd oavsett om beslutet kan verkställas vid denna tidpunkt. Alla beslut ska omgående meddelas skriftligt eller muntligt till den enskilde. Beslutet ska vara tydligt och begripligt för den enskilde. Av beslutet ska klart framgå:

- Vem beslutet gäller
- Vad ansökan gäller
- Om beslutet innebär bifall, delvis bifall/avslag eller avslag
- Vad som beviljas
- Enligt vilket lagrum beslut fattas
- Tidsbegränsning vid vissa insatser
- Vid avslag eller delvis avslag ska beslutet motiveras.

Underrättelse om beslut

Handläggaren delger sökanden ett skriftligt beslut. Vid avslag helt eller delvis ska besvärshänvisning bifogas. I den framgår hur man överklagar, vilken tid man har på sig från det att man tagit del av beslutet samt att överklagan ska lämnas till socialnämnden.

Biståndshandläggaren läser överklagan och avgör om beslutet ska ändras eller om överklagan ska tas upp till rättslig prövning. Om överklagan går vidare till rättslig prövning skickas den vidare till förvaltningsrätten som får avgöra ärendet. Ärendet kan även gå vidare till kammarrätten och högsta förvaltningsrätten.

Uppföljning och omprövning

Alla beslut skall följas upp. Uppföljning av beslut görs genom samtal med den enskilde och/eller dess företrädare. Uppföljning sker minst en gång per år och dokumenteras. Om beslutet är tidsbegränsat eller om brukarens behov har förändrats så att beslutet behöver förändras görs en omprövning. Omprövningen kan även ske om förändring skett av de förutsättningar som legat till grund för beslutet.

Verkställighet/Genomförande av beslut

När ett beslut ska verkställas överlämnas beslutet till funktionschefen.

Kontakt tas med den sökande eller företrädaren snarast möjligt, dock längst inom 2 veckor, av representanter i någon av arbetsgrupperna. Verkställandet av de olika insatserna sker alltid i samråd och i dialog med brukaren eller företrädaren. Den enskilde ska, så långt det är möjligt, kunna välja när och hur stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service ska ges.

Om brukaren tackar nej till erbjuden insats kan man i vissa fall behöva göra en ny behovsprövning. Detta kan vara om brukaren vid upprepade tillfällen tackar nej till erbjuden insats och inte samverkar vid verkställandet. Alla insatser ska verkställas skyndsamt. Förhållningssättet och insatserna inriktas på konsekvenserna av sjukdom eller funktionsnedsättning. Genomförandet av insatserna inriktas på att personalen tillsammans med den enskilde skall försöka bevara, utveckla, förändra och skapa livsstrategier för att individuellt hantera olika livssituationer d.v.s. ett rehabiliterande synsätt.

Ej verkställda beslut

Nämnden har att verkställa besluten omgående. Ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen rapporteras via socialnämnden till Inspektionen för vård och omsorg, IVO och i vissa fall kan förvaltningsrätten utdöma sanktionsavgift då beslutet ej verkställts inom 3 månader efter beslut.

Dokumentation

Socialtjänstlagen föreskriver att såväl handläggning av ärende som verkställighet/genomförande skall dokumenteras. Den omsorg och de insatser som är beviljat bistånd enligt SoL ska dokumenteras i den sociala journalen.

- Biståndshandläggarna har ansvar för att utreda den enskildes behov och fatta beslut om insatser enligt socialtjänstlagen. Denna handläggningsprocess skall dokumenteras.
- Enhetscheferna och den verkställande personalen har ansvar för att dokumentera genomförandet av biståndsbesluten. Dokumentationen skall ses som ett sätt att notera fakta och iakttagelser. Dokumentationen skall också tydliggöra den enskildes behov, önskemål och upplevelser av den situation man befinner sig i.

PLANER FÖR GENOMFÖRANDE

Genomförandeplan

Genomförandeplan är en viktig del av den sociala dokumentationen kring brukaren. Planen bygger på det beslut om insatser enligt 4 kap 1 § Socialtjänstlagen. I genomförandeplanen beskriver man sen tydligt hur den beviljade insatsen praktiskt skall genomföras.

En genomförandeplan är en överenskommelse med brukaren eller dess företrädare och kontaktpersonalen. I överenskommelsen beskrivs hur hjälpen ska utformas utifrån den beviljade insatsen – SoL beslut.

Syftet med genomförandeplanen är att skapa en tydlig struktur för det praktiska genomförandet och uppföljning av beslutad insats. Genom planen tydliggörs både för den enskilde och för personalen VAD som skall göras, VEM som skall göra vad samt NÄR och HUR det ska göras.

I genomförandeplanen ska det dokumenteras vilka personer som deltagit vid planeringen. Vilka insatser som beviljats och ligger till grund för genomförandeplanen. När och hur insatsen skall genomföras. Vilka/vilket mål som gäller för insatsen. Genomförandeplanen skall dateras och undertecknas av den enskilde. Genomförandeplanen skall vara ett levande dokument och det ska framgå när och hur planen skall följas upp.

Vårdplan

En vårdplan är en plan enligt HSL, LPT och LRV som beskriver hälso- och sjukvård för den enskilde. Vårdplanen utformas tillsammans med den enskilde och/eller dennes anhörig/närstående och tas i regel fram med den enskildes samtycke. Den beskriver insatser/åtgärder inom ett verksamhetsområde eller samordnade insatser/åtgärder inom flera verksamhetsområden. Den kan användas i samband med pågående insatser/åtgärder samt vid uppföljning och utvärdering. Inom kommunen en plan enligt SOL, LVM och LVU som beskriver den övergripande planeringen vid placering utanför det egna hemmet. I hemsjukvården skall varje vårdtagare ha en individuell vårdplan och i vårdplanen skall finnas anvisning om diagnos, mål, åtgärder vid vårdåtagande samt akut insjuknande eller försämring samt utvärdering. Gäller för både ordinärt och särskilt boende.

Vårdplanen ska innehålla diagnos, medicinsk diagnos eller omvårdnadsdiagnos. Mål och förväntat resultat. Åtgärder, planerade eller utförda åtgärder t ex vad, hur, när, av vem samt patient och närståendes medverkan. Utvärdering, tecken på förändringar, stabilitet eller uppnådda mål och delmål. Innehållet i vårdplanen skall kontinuerligt uppdateras efter varje förändring i status.

SIP samordnad individuell plan

En individuell plan ska upprättas när ett landsting eller en kommun anser att det behövs för att den enskilde ska få sina behov av hälso- och sjukvård och socialtjänst tillgodosedda och om den enskilde samtycker till att en sådan plan upprättas. I 2 kap 7 § SoL står: ”När den enskilde har behov av insatser från socialtjänsten och från hälso- och sjukvården ska kommunen tillsammans med landstinget upprätta en individuell plan. Planen ska upprättas om kommunen eller landstinget bedömer att den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda, och om den enskilde samtycker till att den upprättas. Arbetet med planen ska påbörjas utan dröjsmål”. Samma lydelse finns även inskriven i 3f § HSL. Av planen ska det framgå:

1. Vilka insatser som behöva
2. Vilka insatser respektive huvudman ansvarar för

3. Vilka åtgärder som vidtas av någon annan än kommunen och landstinget

4. Vem av huvudmännen som ska ha det övergripande ansvaret för planen

Planen ska upprättas tillsammans med den enskilde när så är möjligt. Närstående ska ges möjlighet att delta i arbetet med planen, om det är lämpligt och den enskilde inte motsätter sig det. Om det redan finns en plan enligt någon annan bestämmelse (exempelvis vårdplan enligt betalningsansvarslagen) eller på frivillig grund, är det tillräckligt med den planen så länge samtliga föreskrivna krav är uppfyllda.

INSATSER

Valet av insatser ska alltid bedömas utifrån den enskildes individuella situation. Syftet med insatserna är att ge stöd i hemmet med ADL insatser, personliga förhållande och mathållning, skapa trygghet och säkerhet. Ge stöd så att behov av hälso- och tandvård kan tillgodoses, ge hjälp att skaffa och ta sig till en meningsfull sysselsättning utifrån egna intressen och att ta sig fram i samhället. Omfattningen av insatsen skall balanseras gentemot andra huvudmäns och insatsers syften. Dessa aktörer kan för boendestödet vara: Landstingspsykiatri, god man, hemtjänst, personliga ombud, kontaktpersoner, individ och familjeomsorg m fl.

Kriterier för att erhålla insatser inom socialpsykiatri:

- Allvarlig psykisk sjukdom/störning
- Tillhöra LSS-personkrets
- Samsjuklighet med psykisk sjukdom/störning och missbruk
- Omfattande funktionshinder så att det påverkar den dagliga livsföringen
- Funktionshindret bedöms vara långvarigt

Här nedan definieras de vanligaste insatserna.

Boendestöd 4 kap 1 § SoL

Syftet med boendestöd är att ge ett socialt och pedagogiskt stöd för personer med psykiska funktionshinder för att underlätta för den enskilde att hantera sin vardag. Insatsen syftar till att ge personer med psykisk funktionsnedsättning ett socialt sammanhang som ökar självkänslan och ingjuter hopp och som på sikt kan möjliggöra ett självständigt liv. Insatsen utformas individuellt och omfattar aktiviteter både i och utanför hemmet och en central del är att dessa aktiviteter görs tillsammans med brukaren.

- Stöd och pushning med vardagssysslor som att städa, handla, laga mat, sköta sin personliga hygien och klädvård samt att skapa rutiner i vardagen.

Avgrensning: vara delaktig till minst hälften, annars hemtjänst

- Skapa rutiner kring ekonomin och hjälpa till i inledningsskedet, kontakt med budgetrådgivare, initiera ansökan om god man.
- Behjälplig till att upprätta kontakt med olika myndigheters personer som ex. handläggare på FK för att söka aktivitetsstöd eller annan handläggare.
- Stöd vid möten med andra handläggare och vid samverkan med andra myndigheten. I dessa situationer är det viktigt att innan mötet klargöra vad syftet är med att boendestödjaren är med. Som boendestödjare är man behjälplig med att föra anteckningar men man är neutral i sak.

Avgränsning: I första hand använda sig av den egna myndighetens stödpersoner så att de kan vara med t.ex. inom rättsväsendet finns advokater och brottsofferstödjare. I andra myndigheter finns socialsekreterare, pedagog, kurator, psykolog, personliga ombud, rektor, handledare etc. samt God man

- Följeslagare till/från möten etc. innanför kommungränsen.

Avgränsning: Ansöka om ledsagning vid resor till möten, vid aktiviteter och kontakt med myndigheter utanför kommungränsen. Besök till sjukvård eller tandläkare företas i första hand med hjälp av sjukresa alternativt sjukresa med följeslagare. Följeslagare kan vara anhörig, väntjänst eller personal. I andra hand ansöka om ledsagning.

- Vardagssamtal om det man behöver stöd med. Vara behjälplig med att etablera vidare lämplig kontakt för samtalsstöd.

Avgränsning: Samtalsstöd är landstingets ansvar dygnet runt. Det finns olika enheter att kontakta för samtalsstöd som vårdcentral, habilitering, allmänpsykiatri m fl.

Verkställighet

Utredning och beslut lämnas över till ansvarig funktionschef för insatsen boendestöd. Insatsen planeras i samråd med brukaren.

Uppföljning

Insatsen följs upp genom genomförandeplanen var 6:e månad. Beslutet omprövas minst en gång per år.

Hemtjänst 4 kap 1 § SoL

Syftet med hemtjänst är att ge praktisk hjälp i hemmet och omfattar dels omvårdnad och dels serviceinsatser. Med omvårdnad avses de personliga insatser som behövs för att tillgodose fysiska, psykiska eller sociala behov. Det kan handla om hjälp att kunna äta och dricka, klä sig och förflytta sig, sköta personlig hygien och i övriga insatser att bryta isolering och för att känna trygghet och säkerhet i hemmet. Med service insatser avses praktisk hjälp med hemmets skötsel, hjälp med inköp och andra viktiga ärenden. Även tillagning av måltider eller hjälp med matdistribution ingår. Se ”Riktlinjer avseende insatser enligt socialtjänstlagen inom ordinärt och särskilt boende”. För hemtjänst tas avgift ut enligt kommunens regler för avgifter.

Kontaktperson 4 kap 1 § SoL

Syftet med insatsen är att den ska tillförsäkra den enskilde jämlikhet och delaktighet i samhällslivet och stärka dennes möjlighet att leva ett självständigt liv. Kontaktpersonens viktigaste funktion är att vara en medmänniska med uppgift att bryta isolering genom samvaro samt hjälp till fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter. Insatsen är främst tänkt för personer som saknar eller har ett glest nätverk av närstående, arbetskamrater, grannar, god man och personal, vilket vägs in i bedömningen av behovet av kontaktperson.

Aktiviteter utförs i närområdet.

Verkställighet

Utredning och beslut lämnas till ansvarig funktionschef. Insatsen planeras i samråd med brukaren.

Anhöriga och släktingar till den som beviljats insatsen ska inte ges uppdraget som kontaktperson.

Ekonomi

Den som har kontaktperson betalar sina egna utgifter i samband med aktiviteten. Det är brukaren själv som hanterar sina pengar.

Omkostnadsersättning är till för de omkostnader som kan uppstå för kontaktpersonen vid de aktiviteter som kontaktpersonen och brukaren gör tillsammans.

Resor

Vid resor till olika aktiviteter används i första hand kollektivtrafik och/eller färdtjänst. Vid körning med privat bil delar de åkande på kostnaden.

Uppföljning/omprövning

Insatsen följs upp genom genomförandeplanen var 6:e månad. Beslutet omprövas minst en gång per år.

Kontaktpersonen rapporterar månadsvis till ansvarig enhetschef. Man uppger vilka aktiviteter som genomförts.

Ledsagare 4 kap 1 § SoL

Ledsagare är en följeslagare ute i samhället. Insatsen ledsagning syftar till att bryta isolering och öka möjligheten till aktiviteter utom hemmet. Ledsagning kan ingå som del i ett beslut om boendestöd/hemtjänst eller beviljas som en enskild insats.

Verkställighet

Utredning och beslut lämnas till ansvarig funktionschef. Insatsen planeras i samråd med brukaren. Ledsagaruppdrag verkställs i första hand genom personal från personalpool, personal med uppskriven tjänst eller timanställd personal. Anhöriga och släktingar till den som beviljats insatsen ska inte ges uppdraget som ledsagare.

Ledsagarservice beslutas vid enstaka tillfällen, i antal timmar per kalendermånad eller per 6 månader. Vid månadsavtal har brukaren ett begränsat antal timmar varje månad att använda till ledsagning. Ledsagartimmar kan då inte sparas eller överföras till nästa månad.

Vid sexmånadersavtal har brukaren ett visst antal timmar som utnyttjas till ledsagning per sexmånadersperiod. Ledsagarservicen kan sparas och/eller överföras mellan de månader som ingår i sexmånadersperioden. Om en längre aktivitet planeras sparas timmar till denna.

Ekonomi

Den som har ledsagning betalar sina egna utgifter i samband med ledsagarservicen. Det är brukaren själv som hanterar sina pengar.

Omkostnadsersättning är till för de omkostnader som kan uppstå för ledsagaren vid de aktiviteter som ledsagaren och brukaren gör tillsammans.

Resor

Resor som företas i samband med ledsagaruppdraget görs i första hand med kollektivtrafik eller färdtjänst. Vid körning med privat bil delar de åkande på kostnaden.

Uppföljning/omprövning

Insatsen följs upp genom genomförandeplanen var 6:e månad. Beslutet omprövas minst en gång per år.

Dagverksamhet 4 kap 1 § SoL

Syftet med dagverksamheten är att erbjuda social gemenskap för att öka känsla av sammanhang i vardagen, bryta isolering och erbjuda delaktighet i de aktiviteter som finns. Dagverksamheten är utformad som en träffpunkt och fokus ligger på det friska hos varje brukare.

Avgränsning

I första hand tänkt för personer i yrkesverksam ålder 18-67 år.

Verkställighet

Utredning och beslut lämnas till ansvarig funktionschef. Insatsen planeras i samråd med brukaren.

Uppföljning/omprövning

Insatsen följs upp genom genomförandeplanen var 6:e månad.

Boende

För personer med psykisk funktionsnedsättning som trots insatser i hemmet inte klarar ett eget boende. Med insatsen ska man ges möjlighet att skapa sig ett eget hem. Den enskildes speciella behov av stöd och insatser ska vara avgörande för vilken typ av bostad som ska erbjudas.

Principen är att insatser i hemmet alltid ska prövas först för att på så sätt tillgodose behovet upp till en skälig levnadsnivå. Det ska finnas ett uttalat behov av kontinuerliga insatser dygnet runt för att tillgodose omfattande och varaktiga behov av tillsyn, omvårdnad och trygghet.

En eller flera av nedanstående kriterier skall vara uppfyllda för att bistånd i form av särskilt boende skall vara aktuellt:

- Den enskilde som lider av psykisk ohälsa eller upplever otrygghet som inte går att avhjälpa med kontinuerliga insatser i hemmet.
- Andra faktorer som gör att vi inte kan garantera säkerheten i hemmet som t ex vid nedsatt kognitiv förmåga att påkalla hjälp.

Den enskildes funktionsförmåga utreds av en arbetsterapeut. Kommunen ansvarar för hälso- och sjukvårdsinsatser t.o.m. sjuksköterskenivå. Kunskapsbaserade metoder ska användas i verksamheten.

Särskilt boende 4 kap 1 § SoL

I särskilt boende finns ett större antal lägenheter uppdelade i mindre enheter, där service och omvårdnad kan ges alla tider på dygnet. De består av en egen lägenhet med tillgång till gemensamhetsutrymme.

Gruppboende LSS 9 § 9p

Gruppboendet består av ett mindre antal lägenheter som är grupperade kring gemensamma utrymmen, där service och omvårdnad kan ges alla tider på dygnet. De gemensamma utrymmena är placerade så att de kan fungera som den samlande punkten för de boende och i direkt anslutning till de enskilda lägenheterna.

Verkställighet

Utredning och beslut lämnas till ansvarig funktionschef.

Uppföljning/omprövning

Insatsen följs upp genom genomförandeplanen var 12:e månad.

Anhörigstöd

Enligt 5 kap 10 § SoL ska socialnämnden erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar närstående som är långvarigt sjuka, äldre eller som har en funktionsnedsättning. Samverkan ska ske med närstående och deras erfarenheter och kunskaper om den enskilde ska tas tillvara. Avlastning ska erbjudas vid behov och utbildad personal ska finnas att tillgå för anhöriga där så behövs. Kommunen ska uppmärksamma behov av stöd och utveckla metoder för att kunna erbjuda närstående till personer med psykiska funktionsnedsättningar stöd och hjälp.

Personligt ombud

Personligt ombud är en från kommunen fristående verksamhet, finansierad av staten och kommunen. I Markaryds kommun finns två personliga ombud om totalt 0,35 åa. Det personliga ombudet bistår personer med psykiskt funktionsnedsatta, så att de får det stöd och den service de har rätt till och hjälper till med kontakter med olika myndigheter och verksamheter i samhället. Personliga ombudet ska arbeta för den enskilde och dennes uppdrag. Arbetet handlar till stor del om att se till att insatser som behövs för att den enskilde ska få ökad livskvalitet och ett självständigare liv, samordnas. Den enskildes samtycke är nödvändigt i samordningsarbetet och vid kontakter med olika myndigheter. Personliga ombudet ersätter inte det arbete som idag utförs av t.ex. gode män, boendestödjare m.fl. Personliga ombudet ska inte besluta om insatser d.v.s. myndighetsutövning, ta över huvudmännens ansvar för samordning av insatser från olika myndigheter eller svara för behandling eller annan vårdinsats som ges enligt hälso- och sjukvårdslagen.

ÖVRIG INFORMATION

Sekretess 2 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen, OLS

För den som är anställd av kommunen gäller sekretesslagens bestämmelser enligt 2 kap. 1 § OLS (offentlighets- och sekretesslagen). Den som varit eller är verksam inom någon verksamhet inom kommunen får inte berätta för utomstående om enskildas personliga förhållanden. Det gäller verksamma inom både myndighetsutövning och utförande. Sekretessen gäller även mot annan lagstiftning som t.ex. HSL (hälso- och sjukvårdslagen) och LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). Statliga myndigheter som t.ex. Försäkringskassan har dock rätt att kräva uppgifter om personen. Sekretessen kan hävas om personen eller god man/förvaltare ger sitt samtycke. I och med införandet av en förändrad vårdform inom den psykiatriska tvångsvården skedde en ändring i sekretesslagen som innebär att uppgifter om enskild som vårdas enligt LPT eller LRV ska kunna lämnas, utan hinder av sekretess, mellan myndigheter inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten, om det behövs för att den enskilde ska få nödvändig vård, behandling eller annat stöd.

God man/förvaltare Föräldrabalken (1949:381) 11 kap. 4§ samt 7§

Om en person på grund av sin funktionsnedsättning inte kan företräda sig själv kan en god man/förvaltare utses. Ansökan om God Manskap kan göras av personen själv, närstående, överförmyndaren samt kurator.

Godmanskap och förvaltarskap anordnas med stöd av Föräldrabalkens bestämmelser (11:4 och 11:7). God man/förvaltare utses för personer som inte själva kan bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person. Det gäller personer som på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med ekonomisk förvaltning, rättshandlingar, personlig omvårdnad etc. Gode mannen är endast ett biträde till huvudmannen, som har kvar sin rättshandlingsförmåga. Det betyder att gode mannen måste inhämta huvudmannens samtycke till alla större rättshandlingar utom de som berör den dagliga hushållningen. Saknar huvudmannen förmåga att kunna ge sitt samtycke är gode mannen behörig att själv företa rättshandlingar inom ramen för sitt förordnande och för huvudmannens bästa. Det är tingsrätten som beslutar God Manskap.

Om en person inte alls klarar att bestämma över sig själv eller det han eller hon gör, kan tingsrätten istället utse en förvaltare. En förvaltare har, inom ramen för sitt förordnande, ensam behörighet att företa rättshandlingar för huvudmannens räkning, utan att inhämta dennes samtycke. Omfattningen av förvaltarskapet bestäms av tingsrätten. Det är också tingsrätten som upphäver godmanskap och förvaltarskap. Vid byte av god man och förvaltare fattas beslut av överförmyndaren.

Förvaltare och God Man har inte tystnadsplikt men etik och moral gäller.

God Man och Förvaltare redovisar till Överförmyndaren. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för Överförmyndaren.

Om anställda i kommunen ser att en god man eller förvaltare behöver utses eller om ett sådant förordnande bör kunna upphöra, är de skyldiga att anmäla detta till närmaste chef eller LSS-handläggare som i sin tur anmäler det till Överförmyndarnämnden (enligt LSS 15§ p 6).

Belastningsregistret

Ett utdrag ur belastningsregistret begärs in på all personal som arbetar med insatser som ges till barn och ungdomar i Markaryds Kommun. Gäller inte föräldrar och anhöriga.